

Metodická príručka Ministerstva financií Slovenskej republiky o ozdravnom režime a nútenej správe obce

aktualizované dňa: 14. 10. 2008

Číslo: MF/ 018846/2005-422

Bratislava 29. júna 2005

1. Úvod

Metodickú príručku o ozdravnom režime a nútenej správe obce Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vypracovalo ako informačný materiál pre obce v záujme jednotnej aplikácie ustanovení § 19 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov pri zabezpečovaní povinností obce počas hospodárenia v ozdravnom režime a nútenej správe. Príručka upravuje postup ministerstva pri zabezpečovaní nových úloh v oblasti nútenej správy oproti predchádzajúcej právnej úprave.

Inštitút ozdravného režimu a nútenej správy obce prvýkrát upravil zákon č. 445/2001 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. 1. 2002.

S účinnosťou od 1. 1. 2005 sa ozdravný režim a nútená správa obce upravili novým zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“). Podľa prechodného ustanovenia § 21 ods. 5 zákona ozdravný režim a nútená správa zavedená nad obcou podľa doterajších predpisov sa končí dňom účinnosti tohto zákona.

2. Povinnosti obce v ozdravnom režime

Obec je povinná zaviesť ozdravný režim, ak celková výška jej záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15 % skutočných bežných príjmov obce predchádzajúceho rozpočtového roka a neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti. Tieto skutočnosti platia od 1. januára 2002 a vzťahujú sa na obce a mestské časti Bratislavy a Košíc.

Ak nastanú uvedené skutočnosti, obec je povinná do troch dní od ich zistenia oznámiť tieto skutočnosti ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky. Starosta obce je povinný v lehote do 15 dní pripraviť a predložiť návrh na zavedenie ozdravného režimu na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktorý obsahuje návrh ozdravného rozpočtu a návrh opatrení na stabilizáciu rozpočtového hospodárenia. Obecné zastupiteľstvo musí prerokovať návrh v lehote do 15 dní od jeho predloženia. Počas ozdravného režimu obec môže používať svoje finančné prostriedky len v súlade so schváleným ozdravným rozpočtom, pričom každé použitie finančných prostriedkov obce musí vopred písomne odsúhlasiť hlavný kontrolór obce.

Hlavný kontrolór obce je povinný predložiť obecnému zastupiteľstvu písomnú správu k návrhu ozdravného režimu, k návrhu ozdravného rozpočtu a ku každej správe o plnení ozdravného režimu a ozdravného rozpočtu.

Starosta je povinný pravidelne mesačne predkladať na rokovanie obecného zastupiteľstva správu o plnení ozdravného režimu vrátane plnenia ozdravného rozpočtu. Rozhodnutie o prijatí ozdravného režimu spolu s uznesením obecného zastupiteľstva je obec povinná v lehote do troch dní od jeho prijatia písomne predložiť ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky. V lehote do siedmich dní po uplynutí 90 dní od prijatia ozdravného režimu obec oznámi ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky, výsledky jeho plnenia vrátane

plnenia ozdravného režimu a stavu záväzkov po lehote splatnosti, spolu so stanoviskom hlavného kontrolóra obce.

Ak obec plnením prijatých opatrení dosiahla zlepšenie výsledkov hospodárenia, najmä zníženie celkových záväzkov, môže požiadať ministerstvo, sekciu rozpočtovej politiky, o predĺženie hospodárenia v ozdravnom režime najviac o 90 dní.

3. Úlohy ministerstva v ozdravnom režime

Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, po obdržaní oznámenia obce, že nastali skutočnosti podľa § 19 ods. 1 zákona, sleduje dodržiavanie povinností obce, ktoré jej vyplývajú zo zavedenia ozdravného režimu. Podľa § 19 ods. 7 zákona obec je povinná predložiť ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky, uznesenie obecného zastupiteľstva o zavedení ozdravného režimu.

V prípade, že obec nesplní túto povinnosť, ministerstvo, sekcia systému verejnej vnútornej finančnej kontroly, podľa § 20 zákona môže uložiť subjektu, ktorému vyplývajú povinnosti z tohto zákona, za ich nesplnenie pokutu až do výšky 500 tis. Sk podľa všeobecných predpisov v správnom konaní, a to v lehotách podľa osobitných predpisov, t. j. do 5 rokov odo dňa preukázaného zistenia nesplnenia povinnosti.

Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, môže na základe žiadosti obce a stanoviska hlavného kontrolóra predĺžiť hospodárenie obce v ozdravnom režime s lehotou najviac 90 dní, ak obec preukáže, že plnením prijatých opatrení dosiahla zlepšenie výsledkov hospodárenia, najmä zníženie celkových záväzkov uvedených v § 19 ods. 1 zákona. Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, pred vydaním súhlasu na predĺženie hospodárenia v ozdravnom režime posúdi predložené výsledky hospodárenia obce, plnenie ozdravného rozpočtu, zníženie celkových záväzkov a pri rozhodovaní prihliada na stanovisko hlavného kontrolóra obce. Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, môže si od obce vyžiadať aj ďalšie účtovné a finančné výkazy na preukázanie zlepšených výsledkov hospodárenia v ozdravnom režime.

4. Rozhodnutie ministerstva o zavedení nútenej správy obce

Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, je oprávnené rozhodnúť o zavedení nútenej správy nad obcou, ak nastali skutočnosti pre zavedenie ozdravného režimu a obec tento nezaviedla. Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, je oprávnené rozhodnúť o zavedení nútenej správy aj po skončení hospodárenia v ozdravnom režime, ak pretrvávajú skutočnosti pre zavedenie ozdravného režimu, a to na základe vlastných zistení alebo na základe oznámenia starostu obce, hlavného kontrolóra obce, audítora, veriteľa obce alebo oznámenia štátneho orgánu.

Po obdržaní oznámenia, resp. žiadosti obce o zavedenie nútenej správy ministerstvo zabezpečí preverenie skutočností uvedených v oznámení starostu obce, hlavného kontrolóra obce, audítora, veriteľa obce alebo v oznámení štátneho orgánu na zavedenie nútenej správy. Ďalej preverí, či nastali alebo trvajú skutočnosti podľa § 19 ods. 1 zákona a či obec zaviedla ozdravný režim a uvedie dôvody neuhradenia záväzku. Preverenie bude ukončené oboznámením štatutárneho orgánu obce s výsledkom správy.

Ak obec zaviedla ozdravný režim orgán finančnej kontroly súčasne preverí dodržiavanie povinností obce vyplývajúce zo zákona v oblasti ozdravného režimu. Pri zistení porušenia zákona ministerstvo, sekcia systému verejnej vnútornej finančnej kontroly, môže rozhodnúť o uložení pokuty subjektom za nesplnenie povinností, ktoré im vyplývajú zo zákona.

Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, za účelom zabezpečenia § 19 ods. 9 zákona môže požiadať príslušnú obec o doplnenie oznámenia, resp. žiadosti o zavedenie nútenej správy o finančné údaje, účtovné a finančné výkazy, rozpočet a pod., ktoré budú oprávňovať ministerstvo posúdiť skutočnosti pre zavedenie nútenej správy.

Ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, je podľa ustanovenia § 19 ods. 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov oprávnené rozhodnúť o zavedení nútenej správy obce; pritom postupuje podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov a ďalších príslušných ustanovení zákona o nútenej správe obce. Sekcia rozpočtovej politiky rozhoduje v správnom konaní ako prvostupňový orgán, t.j. vydáva rozhodnutie o zavedení nútenej správy obce. Proti rozhodnutiu o zavedení nútenej správy obce možno podať rozklad. O rozklade rozhoduje minister financií na základe návrhu ním ustanovenej oso bitnej komisie. Podaný rozklad nemá odkladný účinok.

O zrušení nútenej správy môže rozhodnúť ministerstvo, sekcia rozpočtovej politiky, a to na základe žiadosti obce, návrhu núteného správcu, alebo ak ministerstvo zistí, že pominuli dôvody na ďalšie trvanie nútenej správy obce.

5. Povinnosti obce počas nútenej správy

Po skončení hospodárenia v ozdravnom režime starosta alebo hlavný kontrolór obce je povinný oznámiť ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky, že naďalej trvajú skutočnosti ustanovené v § 19 ods. 1 zákona, t.j. celková výška záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15 % skutočných bežných príjmov obce predchádzajúceho rozpočtového roka a neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti. Starosta obce alebo hlavný kontrolór obce je povinný oznámenie prerokovať v obecnom zastupiteľstve a zaslať ho ministerstvu, sekcii rozpočtovej politiky, do 15 dní po skončení hospodárenia v ozdravnom režime.

Obec je povinná zabezpečiť nevyhnutne potrebnú súčinnosť s orgánom finančnej kontroly pri preverovaní skutočností pre zavedenie nútenej správy, vrátane poskytnutia účtovných a iných dokladov potrebných na tieto účely.

Obec je povinná do siedmich dní od doručenia rozhodnutia o zavedení nútenej správy zriadiť osobitný účet nútenej správy, na ktorý prevedie všetky zostatky peňažných prostriedkov vedených na doterajších účtoch obce okrem prostriedkov, ktoré je obec podľa tohto alebo osobitného zákona povinná viesť na samostatných účtoch v banke. Bez písomného súhlasu núteného správcu obec nie je oprávnená použiť žiadne prostriedky vedené na svojich účtoch v banke.

Obec je povinná do siedmich dní od doručenia rozhodnutia o zavedení nútenej správy toto rozhodnutie zverejniť spôsobom v obci obvyklým. V rovnakej lehote je obec povinná zavedenie nútenej správy oznámiť všetkým bankám a pobočkám zahraničných bánk, ktoré vedú účty obce a všetkým svojim veriteľom.

Od zavedenia nútenej správy nesmie byť starostovi, poslancom obecného zastupiteľstva, hlavnému kontrolórovi ani ostatným zamestnancom obce vyplatená odmena.

Obec je povinná do 30 dní od doručenia rozhodnutia o zavedení nútenej správy zostaviť a schváliť krízový rozpočet na obdobie do konca rozpočtového roka, v ktorom sa zavádza nútená správa. V krízovom rozpočte sa povinne rozpočtujú výdavky podľa § 7 ods.1 písm. a) až c) zákona. Okrem týchto povinných výdavkov sa môžu rozpočtovať aj ďalšie výdavky, ktorými sa zníži celková výška záväzkov obce, a to v závislosti od vytvorených zdrojov obce. Ak sa nútená správa neskončí v príslušnom rozpočtovom roku, obec je povinná do 31. decembra bežného roka zostaviť a schváliť krízový rozpočet aj na nasledujúci rozpočtový rok. Krízový rozpočet obec nie je povinná členiť na bežný rozpočet a kapitálový rozpočet.

Podľa § 19 ods. 24 zákona príjmy a výdavky uskutočnené počas nútenej správy obec po zrušení nútenej správy zúčtuje so schváleným rozpočtom obce.

6. Zmluva o výkone činnosti núteného správcu

Ministerstvo podľa § 19 ods. 12 zákona uzatvára s núteným správcom zmluvu o výkone činnosti núteného správcu, ktorá podrobnejšie vymedzí jeho práva a povinnosti a určí výšku jeho odmeny. O uzavretej zmluve o výkone činnosti núteného správcu ministerstvo informuje príslušnú obec.

Podľa § 19 ods. 12 zákona núteného správcu vymenúva a odvoláva ministerstvo. Náklady spojené s výkonom nútenej správy vrátane určenej odmeny núteného správcu uhrádza obec, nad ktorou sa zaviedla nútená správa. Odmena za výkon núteného správcu sa považuje za príjem zo závislej činnosti podľa § 5 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorú zdaní obec, ako platiteľ príjmu pri výplate, poukázaní alebo pri pripísaní nútenému správcovi k dobru. Úhrada účelne vynaložených preukázaných výdavkov v súvislosti s výkonom činnosti núteného správcu do výšky, na ktorú vzniká nútenému správcovi nárok podľa zákona č. 283/2002 Z. z. nie je predmetom dane podľa § 5 ods. 5 zákona č. 595/2003 Z. z.

Do nákladov spojených s výkonom nútenej správy patria okrem uvedenej odmeny najmä náhrady výdavkov súvisiacich s tuzemskou pracovnou cestou a obdobné výdavky, ktoré obec uhrádza svojim zamestnancom podľa osobitných zákonov, náklady súvisiace s vytvorením pracovných priestorov a s ich technickým vybavením. Nútený správca má nárok na náhradu účelne vynaložených výdavkov v súvislosti s výkonom svojej funkcie v súlade so zákonom č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Vynaloženie nákladov je nútený správca povinný obci preukázať dokladmi.

7. Povinnosti a práva núteného správcu

Nútený správca vydáva predchádzajúci písomný súhlas na použitie peňažných prostriedkov, ktoré sú vedené na všetkých účtoch obce s tým, že podľa § 19 ods. 15 zákona od zavedenia nútenej správy nesmie byť starostovi, poslancom obecného zastupiteľstva, hlavnému kontrolórovi obce ani ostatným zamestnancom obce vyplatená odmena.

Nútený správca je podľa § 19 ods. 18 zákona povinný zistiť stav hospodárenia obce, pričom má právo nahliadať do všetkých účtovných a iných dokladov potrebných na účely zistenia tohto stavu. Na základe zistených skutočností je oprávnený požadovať od orgánov obce prijatie programu na konsolidáciu hospodárenia obce vrátane organizačných a personálnych opatrení.

Podľa § 19 ods. 19 zákona nútený správca je oprávnený zúčastňovať sa s hlasom poradným na zasadnutiach obecného zastupiteľstva a jeho príslušných komisií, na ktorých sa rokuje o rozpočte obce, hospodárení a majetku obce. Nútený správca je povinný nútenú správu obce vykonávať nestranne s odbornou starostlivosťou; je povinný zúčastňovať sa rokovaní na ministerstve za účelom informovania o priebehu nútenej správy.

Nútený správca v súlade s ustanovením § 19 ods. 22 zákona zostavuje krízový rozpočet v prípade, ak obec neschváli krízový rozpočet v lehotách podľa § 19 ods. 21 zákona. Vyjadruje sa ku všetkým správam predkladaným na zasadnutie obecného zastupiteľstva, ktoré sa týkajú rozpočtu obce, hospodárenia a majetku obce.

Predkladá návrh na zrušenie nútenej správy, ak zistí, že pominuli dôvody na jej trvanie. Plní ďalšie úlohy a povinnosti vyplývajúce z uzatvorenej zmluvy o výkone činnosti núteného správcu a požiadaviek ministerstva. Nútený správca má právo na úhradu účelne vynaložených nákladov spojených s výkonom nútenej správy z rozpočtu obce. Protokolárne vráti obci všetky dokumenty, doklady, písomnosti a iné veci, ktoré mu boli poskytnuté v priamej súvislosti s výkonom činnosti núteného správcu.

Ing. František Palko, generálny riaditeľ sekcie rozpočtovej politiky, v.r.